KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 24.5.2023 r.
COM(2023) 627 final

Zalecenie

ZALECENIE RADY

w sprawie krajowego programu reform Szwecji na 2023 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Szwecję programu konwergencji na 2023 r.

{SWD(2023) 627 final}

Zalecenie

ZALECENIE RADY

w sprawie krajowego programu reform Szwecji na 2023 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Szwecję programu konwergencji na 2023 r.

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych[1], w szczególności jego art. 9 ust. 2,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania[2], w szczególności jego art. 6 ust. 1,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając rezolucje Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu ds. Zatrudnienia,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Ochrony Socjalnej,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241[3] ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności weszło w życie 19 lutego 2021 r. Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności zapewnia państwom członkowskim wsparcie finansowe służące realizacji reform i inwestycji, co pociąga za sobą impuls fiskalny finansowany przez UE. Zgodnie z priorytetami europejskiego semestru przyczynia się on do ożywienia gospodarczego i społecznego oraz do wdrażania zrównoważonych reform i inwestycji, których celem jest w szczególności promowanie zielonej i cyfrowej transformacji oraz zwiększenie odporności gospodarek państw członkowskich. Pomaga również wzmocnić finanse publiczne oraz pobudzić wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy w średnim i długim okresie, a także zwiększyć spójność terytorialną wewnątrz UE i wspierać dalsze wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych. Maksymalny wkład finansowy dla każdego

[1] Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1.

[2] Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25.

[3] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17).

państwa członkowskiego w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności został zaktualizowany w dniu 30 czerwca 2022 r., zgodnie z art. 11 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/241.

(2) Dnia 22 listopada 2022 r. Komisja przyjęła roczną analizę zrównoważonego wzrostu gospodarczego[4], rozpoczynając tym samym cykl europejskiego semestru na rzecz koordynacji polityki gospodarczej w 2023 r. W dniu 23 marca 2023 r. Rada Europejska zatwierdziła priorytety tej rocznej analizy skupione wokół czterech wymiarów konkurencyjnej zrównoważoności. W dniu 22 listopada 2022 r., działając na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1176/2011, Komisja przyjęła również sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania na 2023 r., w którym wskazała Szwecję jako jedno z państw członkowskich, w których mogą występować zakłócenia równowagi lub które są narażone na takie zakłócenia i w przypadku których potrzebna będzie szczegółowa ocena sytuacji. Komisja przyjęła również zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro, które zostało przyjęte przez Radę w dniu 16 maja 2023 r., a także wniosek dotyczący wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu na 2023 r., w którym przeanalizowano wdrażanie wytycznych dotyczących zatrudnienia i zasad Europejskiego filaru praw socjalnych i które zostało przyjęte przez Radę w dniu 13 marca 2023 r.

(3) Choć gospodarki UE wykazują się niezwykłą odpornością, kontekst geopolityczny nadal wywiera negatywny wpływ. W czasie gdy UE stanowczo popiera Ukrainę, unijny program polityki gospodarczej i społecznej skupia się na ograniczaniu w perspektywie krótkoterminowej negatywnych skutków wstrząsów energetycznych dla znajdujących się w trudnej sytuacji gospodarstw domowych i przedsiębiorstw, a także na kontynuowaniu działań mających na celu realizację zielonej i cyfrowej transformacji, wspieranie zrównoważonego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, zachowanie stabilności makroekonomicznej oraz zwiększenie odporności w perspektywie średnioterminowej. W programie tym silny nacisk kładzie się też na zwiększenie konkurencyjności i wydajności.

(4) W dniu 1 lutego 2023 r. Komisja wydała komunikat pt. „Plan przemysłowy Zielonego Ładu na miarę epoki neutralności emisyjnej”[5] mający na celu pobudzenie konkurencyjności unijnego przemysłu neutralnego emisyjnie oraz wspieranie szybkiej transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu. Plan ten stanowi uzupełnienie bieżących wysiłków w ramach Europejskiego Zielonego Ładu i REPowerEU. Celem planu jest stworzenie bardziej sprzyjającego otoczenia dla zwiększenia zdolności produkcyjnych UE w zakresie technologii i produktów neutralnych emisyjnie niezbędnych do osiągnięcia ambitnych celów klimatycznych UE, jak również zapewnienie dostępu do odpowiednich surowców krytycznych, m.in. przez dywersyfikację źródeł, właściwą eksploatację zasobów geologicznych w państwach członkowskich i maksymalny recykling surowców. Plan opiera się na czterech filarach: przewidywalnym i uproszczonym otoczeniu regulacyjnym, przyspieszeniu dostępu do finansowania, podnoszeniu umiejętności oraz otwartym handlu zapewniającym odporne łańcuchy dostaw. W dniu 16 marca 2023 r. Komisja wydała również komunikat pt. „Długoterminowa konkurencyjność UE: perspektywa na przyszłość po 2030 r.”[6], oparty na dziewięciu wzajemnie wzmacniających się czynnikach i mający na celu wypracowanie ram regulacyjnych sprzyjających

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

wzrostowi gospodarczemu. W komunikacie tym wyznaczono priorytety polityki nastawione na aktywne zapewnienie ulepszeń strukturalnych, dobrze ukierunkowanych inwestycji oraz środków regulacyjnych służących długoterminowej konkurencyjności UE i jej państw członkowskich. Poniższe zalecenia przyczyniają się do realizacji tych priorytetów.

(5) W 2023 r. europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej nadal rozwija się równolegle z wdrażaniem Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Pełne wdrożenie planów odbudowy i zwiększania odporności pozostaje nieodzowne do realizacji priorytetów politycznych w ramach europejskiego semestru, ponieważ plany te uwzględniają wszystkie stosowne zalecenia dla poszczególnych krajów wydane w ostatnich latach lub ich znaczną część. Zalecenia dla poszczególnych krajów na lata 2019, 2020 i 2022 pozostają aktualne również w odniesieniu do planów odbudowy i zwiększania odporności, które są uzupełniane, aktualizowane lub zmieniane zgodnie z art. 14, 18 i 21 rozporządzenia (UE) 2021/241.

(6) Przyjęte w dniu 27 lutego 2023 r. rozporządzenie w sprawie REPowerEU[7] ma na celu szybkie zredukowanie zależności Unii Europejskiej od importu paliw kopalnych z Rosji. Przyczyni się to do bezpieczeństwa energetycznego i dywersyfikacji dostaw energii w Unii przy jednoczesnym zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zdolności magazynowania energii oraz efektywności energetycznej. Rozporządzenie to umożliwia państwom członkowskim dodanie do krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności nowego rozdziału dotyczącego REPowerEU w celu finansowania kluczowych reform i inwestycji, które pomogą w osiągnięciu celów REPowerEU. Wspomniane reformy i inwestycje przyczynią się również do pobudzenia konkurencyjności unijnego przemysłu neutralnego emisyjnie, zgodnie z założeniami Planu przemysłowego Zielonego Ładu na miarę epoki neutralności emisyjnej, oraz do realizacji zaleceń krajowych dotyczących energii, wydanych w 2022 r. oraz w stosownych przypadkach w 2023 r. Rozporządzeniem w sprawie REPowerEU wprowadzono nową kategorię bezzwrotnego wsparcia finansowego, udostępnianego państwom członkowskim na finansowanie nowych reform i inwestycji związanych z energią w ramach planów odbudowy i zwiększania odporności.

(7) Dnia 8 marca 2023 r. Komisja przyjęła komunikat zawierający wytyczne dotyczące polityki fiskalnej w 2024 r. Jego celem jest wsparcie państw członkowskich w przygotowaniu programów stabilności i konwergencji, a przez to wzmocnienie koordynacji polityki[8]. Komisja przypomniała, że ogólna klauzula wyjścia paktu stabilności i wzrostu zostanie zdezaktywowana z końcem 2023 r. Zaapelowała, by w latach 2023–2024 polityka fiskalna służyła zapewnieniu średniookresowej zdolności do obsługi długu, jak również zwiększeniu potencjalnego wzrostu w zrównoważony sposób. Zachęciła państwa członkowskie, aby w swoich programach stabilności i konwergencji na 2023 r. określiły, w jaki sposób ich plany fiskalne zapewnią przestrzeganie wartości referencyjnej, która w odniesieniu do deficytu wynosi 3 % PKB, jak również realistyczną i ciągłą redukcję długu lub utrzymanie go na ostrożnym poziomie w perspektywie średnioterminowej. Komisja wezwała państwa członkowskie, by stopniowo wycofywały krajowe środki fiskalne służące ochronie

[7] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/435 z dnia 27 lutego 2023 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/241 w odniesieniu do rozdziałów REPowerEU w planach odbudowy i zwiększania odporności oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1303/2013, (UE) 2021/1060 i (UE) 2021/1755 oraz dyrektywy 2003/87/WE (Dz.U. L 63 z 28.2.2023, s. 1).

[8] COM(2023) 141 final.

gospodarstw domowych i przedsiębiorstw przed wstrząsem spowodowanym wzrostem cen energii, rozpoczynając od środków najmniej ukierunkowanych. Wskazała, że jeżeli przedłużenie środków wsparcia okazałoby się konieczne ze względu na ponowną presję na rynku energii, państwa członkowskie powinny znacznie lepiej niż w przeszłości ukierunkować takie środki na gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa w trudnej sytuacji. Komisja zaproponowała, by zalecenia fiskalne były przedstawiane w ujęciu ilościowym i zróżnicowane oraz formułowane na podstawie wydatków pierwotnych netto zgodnie z propozycją przedstawioną w jej komunikacie w sprawie kierunków reformy unijnych ram zarządzania gospodarczego[9]. Zaleciła, by wszystkie państwa członkowskie w dalszym ciągu chroniły inwestycje finansowane ze środków krajowych i zapewniały skuteczne wykorzystanie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności i innych funduszy Unii, w szczególności w świetle zielonej i cyfrowej transformacji oraz celów dotyczących odporności. Komisja zapowiedziała, że zaproponuje Radzie wszczęcie procedur nadmiernego deficytu opartych na kryterium deficytu wiosną 2024 r. na podstawie danych dotyczących wyników budżetu za 2023 r., zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

(8) Dnia 26 kwietnia 2023 r. Komisja przedstawiła wnioski ustawodawcze mające na celu wdrożenie kompleksowej reformy unijnych przepisów dotyczących zarządzania gospodarczego. Głównym celem wniosków jest poprawa stabilności długu publicznego i wspieranie trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu we wszystkich państwach członkowskich, przez reformy i inwestycje. We wnioskach przewiduje się zapewnienie państwom członkowskim większej kontroli nad ich planami średnioterminowymi, a jednocześnie wprowadzenie bardziej rygorystycznego systemu egzekwowania przepisów, aby zagwarantować wywiązywanie się przez państwa członkowskie ze zobowiązań podjętych w średnioterminowych planach fiskalno-strukturalnych. Zakończenie prac legislacyjnych planuje się na 2023 r.

(9) W dniu 28 maja 2021 r. Szwecja przedstawiła Komisji swój krajowy plan odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z art. 18 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/241. Na podstawie art. 19 rozporządzenia (UE) 2021/241 Komisja oceniła adekwatność, skuteczność, efektywność oraz spójność planu odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z wytycznymi dotyczącymi oceny zawartymi w załączniku V do tego rozporządzenia. W dniu 4 maja 2022 r. Rady przyjęła decyzję w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Szwecji[10]. Uruchomienie transz jest uzależnione od decyzji Komisji podjętej zgodnie z art. 24 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2021/241 i stwierdzającej, że Szwecja osiągnęła w zadowalający sposób odpowiednie kamienie milowe i wartości docelowe określone w decyzji wykonawczej Rady. Osiągnięcie w zadowalający sposób zakłada, że działania związane z uprzednio osiągniętymi kamieniami milowymi i wartościami docelowymi nie zostały odwrócone.

(10) W dniu 28 kwietnia 2023 r. Szwecja przedłożyła swój krajowy program reform na 2023 r., a w dniu 28 kwietnia 2023 r. program konwergencji na 2023 r., zgodnie z art. 8 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1466/97. W celu uwzględnienia powiązań między tymi dwoma programami poddano je jednoczesnej ocenie. Zgodnie z art. 27 rozporządzenia (UE) 2021/241 krajowy program reform na 2023 r. odzwierciedla

[9] COM(2022) 583 final.

[10] Decyzja wykonawcza Rady z dnia 4 maja 2022 r. w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Szwecji (ST 7772/22; ST 7772/22 ADD 1).

również półroczne sprawozdania Szwecji z postępów w realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności.

(11) W dniu 24 maja 2023 r. Komisja opublikowała sprawozdanie krajowe dotyczące Szwecji na 2023 r.[11] Oceniła w nim postępy Szwecji we wdrażaniu stosownych zaleceń dla tego kraju przyjętych przez Radę w latach 2019–2022 oraz podsumowała realizację planu odbudowy i zwiększania odporności przez Szwecję. Na podstawie tej analizy w sprawozdaniu krajowym wskazano luki w stosunku do wyzwań, których nie uwzględniono w planie odbudowy i zwiększania odporności lub uwzględniono je jedynie częściowo, a także nowe i pojawiające się wyzwania. Oceniono w nim również postępy Szwecji we wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych oraz w realizacji głównych celów UE dotyczących zatrudnienia, umiejętności i ograniczania ubóstwa, a także postępy w realizacji celów ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju.

(12) Komisja przeprowadziła szczegółową ocenę sytuacji dla Szwecji na podstawie art. 5 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 i opublikowała jej wyniki w dniu 24 maja 2023 r.[12] Komisja stwierdziła, że w Szwecji występują zakłócenia równowagi makroekonomicznej. W szczególności utrzymują się podatności na zagrożenia związane z rynkiem nieruchomości i wysokim zadłużeniem sektora prywatnego. Ceny nieruchomości są wysokie i do niedawna wciąż rosły. Wzrostowi cen nieruchomości mieszkalnych towarzyszyło rosnące zadłużenie sektora prywatnego. W 2022 r., w kontekście znacznego zaostrzenia warunków pieniężnych i warunków finansowania, ceny nieruchomości zaczęły wyraźnie spadać, odzwierciedlając, jak się wydaje, rozpoczęcie redukcji skumulowanej podatności na zagrożenia. Ceny są nadal znacznie zawyżone i oczekuje się ich dalszego spadku. Obroty w sektorze nieruchomości spadły ostatnio znacząco, w związku z czym zmniejszył się również popyt na nowo wybudowane budynki mieszkalne. Do tej pory niekorzystne zmiany ograniczały się do sektorów budownictwa i nieruchomości, które obecnie gwałtownie zmniejszają się po latach wysokiego wzrostu. Oczekuje się, że w 2023 r. gospodarka Szwecji postrzegana jako całość skurczy się, a zmiany warunków pieniężnych będą miały wpływ na bilanse gospodarstw domowych i przedsiębiorstw działających na rynku nieruchomości komercyjnych oraz na ich pole do konsumpcji i inwestowania. Wpływ wyższych stóp procentowych na spłatę kredytów hipotecznych jest znaczny ze względu na przewagę zmiennych stóp procentowych i kredytów hipotecznych o bardzo długich okresach spłaty. Wpływ zmieniających się warunków na sektor finansowy jest ograniczony; sektor ten jest silny i odnotowuje wysokie marże zysku i współczynniki kapitałowe ważone ryzykiem, co może służyć jako zabezpieczenie przed rozprzestrzenianiem się problemów sektora nieruchomości w szeroko pojmowanej gospodarce za pośrednictwem sektora finansowego, chociaż jest on w dużym stopniu narażony na zakłócenia na rynku nieruchomości. Postępy w realizacji polityki są ograniczone. W szczególności system podatkowy nadal faworyzuje posiadanie nieruchomości mieszkalnych poprzez niskie okresowe opodatkowanie nieruchomości i promuje nabywanie nieruchomości mieszkalnych z wykorzystaniem finansowania dłużnego dzięki możliwości znaczącego odliczania odsetek od kredytów hipotecznych od podatku. Ponadto nieefektywny rynek wynajmu był przedmiotem jedynie ograniczonych reform.

[11] SWD(2023) 627 final.
[12] SWD(2023) 644 final.

(13) Z danych zweryfikowanych przez Eurostat[13] wynika, że saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych Szwecji poprawiło się z równowagi budżetowej w 2021 r. do nadwyżki w wysokości 0,7 % w 2022 r., natomiast dług sektora instytucji rządowych i samorządowych spadł z 36,5 % PKB na koniec 2021 r. do 33,0 % na koniec 2022 r.

(14) Na saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych miały wpływ środki polityki fiskalnej przyjęte w celu złagodzenia gospodarczych i społecznych skutków wzrostu cen energii. W 2022 r. takie środki zmniejszające dochody obejmowały obniżenie podatku energetycznego od oleju napędowego i benzyny, natomiast środki zwiększające wydatki obejmowały kompensowanie kosztów energii elektrycznej ponoszonych przez gospodarstwa domowe. Komisja szacuje, że koszty budżetowe netto tych środków wyniosą w 2022 r. 0,2 % PKB[14]. Na saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych miały również wpływ koszty budżetowe tymczasowej ochrony wysiedleńców z Ukrainy, które szacuje się na 0,2 % PKB w 2022 r. Jednocześnie szacowany koszt tymczasowych środków nadzwyczajnych w związku z COVID-19 spadł z 2,0 % PKB w 2021 r. do 1,1 % PKB w 2022 r.

(15) W dniu 18 czerwca 2021 r. Rada zaleciła, by w 2022 r. Szwecja[15] utrzymała wspierający kurs polityki fiskalnej, wykorzystując m.in. impuls zapewniany przez Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, oraz utrzymała inwestycje finansowane ze środków krajowych.

(16) Według szacunków Komisji kurs polityki fiskalnej[16] w 2022 r. był restrykcyjny, na poziomie +0,4 % PKB, co było odpowiednie w kontekście wysokiej inflacji. Zgodnie z zaleceniem Rady Szwecja nadal wspierała odbudowę, m.in. poprzez inwestycje finansowane z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy UE wyniosły w 2022 r. 0,2 % PKB (0,2 % PKB w 2021 r.). Inwestycje finansowane ze środków krajowych miały ekspansywny wpływ na kurs polityki fiskalnej[17], który to wpływ wyniósł 0,1 pp. Szwecja utrzymała zatem inwestycje finansowane z zasobów krajowych, zgodnie z zaleceniem Rady. Jednocześnie wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych ze środków krajowych (po skorygowaniu o nowe działania po stronie dochodów) miał restrykcyjny wpływ na kurs polityki fiskalnej, który to wpływ wyniósł 0,8 pp. W związku z tym Szwecja w wystarczającym stopniu kontrolowała wzrost wydatków bieżących finansowanych ze środków krajowych.

(17) Scenariusz makroekonomiczny, na którym oparto prognozy budżetowe w programie konwergencji, jest ostrożny w 2023 r. i realistyczny w późniejszym okresie. Rząd

---

13 Eurostat-Euro Indicators (Wskaźniki dotyczące euro, Eurostat), 47/2023, 21.4.2023.

14 Koszty budżetowe brutto środków wsparcia w dziedzinie energii wynosiły w 2022 r. blisko 0,5 % PKB, ale od operatora systemu przesyłowego Svenska Kraftnät otrzymano znaczne dochody kompensujące.

15 Zalecenie Rady z dnia 18 czerwca 2021 r. zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Szwecję programu konwergencji na 2021 r., Dz.U. C 304 z 29.7.2021, s. 131.

16 Kurs polityki fiskalnej jest mierzony zmianą wydatków pierwotnych (po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów), z wyłączeniem tymczasowych działań nadzwyczajnych związanych z kryzysem Covid-19, lecz z uwzględnieniem wydatków finansowanych z bezzwrotnego wsparcia (dotacji) w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy UE, w stosunku do średniookresowego wzrostu potencjalnego. Więcej szczegółowych informacji można znaleźć w ramce 1 w tablicach statystycznych w dziedzinie fiskalnej.

17 Pozostałe wydatki kapitałowe finansowane ze środków krajowych miały ekspansywny wpływ, który wyniósł 0,2 pp. PKB.

prognozuje, że w 2023 r. realny PKB spadnie o 1,0 %, a w 2024 r. ponownie wzrośnie o 1,2 %. Dla porównania w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się spadek realnego PKB o 0,5 % w 2023 r. i wzrost o 1,1 % w 2024 r., głównie ze względu na bardziej aktualne dane i prognozowane przez Komisję nieco mniej dynamiczne inwestycje poza sektorem budownictwa.

(18) W programie konwergencji na 2023 r. rząd oczekuje pogorszenia salda sektora instytucji rządowych i samorządowych z 2022 r., w wyniku czego nadwyżka przekształci się w deficyt, który w 2023 r. wyniesie 0,4 % PKB. Pogorszenie sytuacji w 2023 r. odzwierciedla głównie słabszą gospodarkę i pogarszający się stan finansów sektora instytucji samorządowych na szczeblu lokalnym. W programie przewidziano, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB spadnie z 33,0 % na koniec 2022 r. do 31,0 % na koniec 2023 r. W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. prognozuje się deficyt publiczny w wysokości 0,9 % PKB w 2023 r. Jest on wyższy niż deficyt przewidywany w programie konwergencji, głównie ze względu na fakt, że Komisja spodziewa się wyższych wydatków publicznych, wynikających np. z wyższego zużycia pośredniego i rzeczowych transferów socjalnych, a także wyższych wydatków z tytułu odsetek. W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się podobny poziom relacji długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB, który na koniec 2023 r. wyniesie 31,4 %.

(19) Oczekuje się, że na saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2023 r. nadal będą miały wpływ środki przyjęte w celu złagodzenia gospodarczych i społecznych skutków wzrostu cen energii. Obejmują one środki z 2022 r. (w szczególności obniżenie podatku energetycznego od benzyny i oleju napędowego), których okres obowiązywania przedłużono, oraz nowe środki, takie jak rekompensata kosztów energii elektrycznej dla gospodarstw domowych, przedsiębiorstw i organizacji. Koszt tych środków jest kompensowany głównie przez dochody z opłat przesyłowych, jak również, w mniejszym stopniu, przez podatki od nieoczekiwanych zysków dostawców energii. Uwzględniając te dochody, w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się, że koszty budżetowe netto środków wsparcia wyniosą 0,1 % PKB w 2023 r.[18] Wydaje się, że większość środków z 2023 r. nie jest skierowana do gospodarstw domowych lub przedsiębiorstw znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji i nie zachowuje w pełni sygnału cenowego do zmniejszenia zapotrzebowania na energię i zwiększenia efektywności energetycznej. W rezultacie kwotę ukierunkowanych środków wsparcia, którą należy uwzględnić w ocenie zgodności z zaleceniem fiskalnym na 2023 r., szacuje się w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. na 0,0 % PKB w 2023 r. (tak jak w 2022 r.). Prognozowane jest, że koszty budżetowe tymczasowej ochrony wysiedleńców z Ukrainy pozostaną na zasadniczo podobnym poziomie w 2023 r. Do poprawy salda sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2023 r. powinno się też przyczynić stopniowe wycofywanie tymczasowych środków nadzwyczajnych związanych z COVID-19 o wartości 1,1 % PKB.

(20) W dniu 12 lipca 2022 r. Rada zaleciła Szwecji[19] podjęcie działań dla zapewnienia, aby w 2023 r. wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów

[18] Podana wartość liczbowa odzwierciedla poziom rocznych kosztów budżetowych tych środków, w tym bieżących dochodów i wydatków, a także – w stosownych przypadkach – środków w zakresie nakładów inwestycyjnych.

[19] Zalecenie Rady z dnia 12 lipca 2022 r. w sprawie krajowego programu reform Szwecji na 2022 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Szwecję programu konwergencji na 2022 r., Dz.U. C 334 z 1.9.2022, s. 221.

krajowych był zgodny z ogólnie neutralnym kursem polityki[20], przy uwzględnieniu dalszego tymczasowego i ukierunkowanego wsparcia dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw najbardziej narażonych na podwyżki cen energii oraz dla osób uciekających z Ukrainy. Szwecja powinna być gotowa do dostosowania wydatków bieżących do zmieniającej się sytuacji. Szwecji zalecono również rozwijanie inwestycji publicznych na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz na rzecz bezpieczeństwa energetycznego, uwzględniając inicjatywę REPowerEU, m.in. poprzez wykorzystanie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy unijnych.

(21) W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się, że kurs polityki fiskalnej będzie w 2023 r. zasadniczo neutralny (-0,1 % PKB), w związku z wysoką inflacją. W 2022 r. kurs polityki fiskalnej był restrykcyjny (+0,4 % PKB). Przewiduje się, że wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych ze środków krajowych (po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów) w 2023 r. będzie mieć zasadniczo neutralny wpływ na kurs polityki fiskalnej i wyniesie -0,2 % PKB. Podsumowując, prognozowany wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych ze środków krajowych jest zgodny z zaleceniem Rady. Przewiduje się, że wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy UE wyniosą w 2023 r. 0,3 % PKB, podczas gdy inwestycje finansowane z zasobów krajowych będą miały zasadniczo neutralny wpływ na kurs polityki fiskalnej, który to wpływ wyniesie 0,1 pp.[21] W związku z tym Szwecja planuje sfinansować dodatkowe inwestycje ze środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy UE i nie przewiduje utrzymania inwestycji finansowanych ze środków krajowych. Państwo to zamierza finansować inwestycje publiczne na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz bezpieczeństwa energetycznego takie jak inwestycje w transformację klimatyczną przemysłu i rozbudowę sieci szerokopasmowych, których koszty są pokrywane z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy UE.

(22) Według programu konwergencji deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych wzrośnie do 0,6 % PKB w 2024 r. Wzrost w 2024 r. jest głównie odzwierciedleniem pogorszenia koniunktury gospodarczej. W programie przewiduje się, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB na koniec 2024 r. utrzyma się na stabilnym poziomie 31,0 %. Przy uwzględnieniu środków z zakresu polityki znanych w dacie granicznej prognozy deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2024 r. przewidziany w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. ma wynieść 0,5 % PKB. Jest to zasadniczo zgodne z poziomem deficytu prognozowanym w programie. W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się podobny poziom relacji długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB, który na koniec 2024 r. wyniesie 30,7 %.

---

[20] Na podstawie prognozy Komisji z wiosny 2023 r. średniookresowy (średnia z 10 lat) wzrost produktu potencjalnego Szwecji, wykorzystywany do pomiaru kursu polityki fiskalnej, szacuje się na 7,7 % w ujęciu nominalnym.

[21] Przewiduje się, że pozostałe wydatki kapitałowe finansowane ze środków krajowych będą miały neutralny wpływ.

(23) Program konwergencji przewiduje stopniowe znoszenie w 2024 r. większości środków wsparcia w dziedzinie energii[22]. Komisja szacuje, że koszty netto środków wsparcia w dziedzinie energii wyniosą w 2024 r. 0,1 % PKB, tak jak w 2023 r. Szacunki te opierają się na założeniu, że nie dojdzie do ponownego wzrostu cen energii. Środki wsparcia w dziedzinie energii, które obecnie planuje się utrzymać do 2024 r., nie wydają się być skierowane do gospodarstw domowych lub przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji. Nie zachowują one sygnału cenowego do zmniejszenia zapotrzebowania na energię i zwiększenia efektywności energetycznej.

(24) W programie Szwecja planuje osiągnąć średniookresowy cel budżetowy – strukturalne saldo budżetowe wynoszące -1,0 % PKB – w 2023 r. i 2024 r., i utrzymać go przez pozostałą część okresu objętego programem. Na podstawie prognozy Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się, że saldo strukturalne wykaże nadwyżkę w wysokości 0,1 % PKB w 2023 r. i 0,7 % PKB w 2024 r., czyli powyżej średniookresowego celu budżetowego.

(25) Przy założeniu niezmiennego kursu polityki w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się, że w 2024 r. wydatki pierwotne netto finansowane ze środków krajowych wzrosną o 1,1 %.

(26) Według programu oczekuje się, że inwestycje publiczne zwiększą się z 4,7 % PKB w 2023 r. do 5,2 % PKB w 2024 r. Większe inwestycje odzwierciedlają zarówno większe inwestycje finansowane ze środków krajowych, jak i inwestycje finansowane przez UE, a mianowicie za pośrednictwem Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. W programie przewidziano reformy i inwestycje, takie jak zmiana granic wieku emerytalnego w ramach systemu emerytalnego, które mają przyczynić się do stabilności fiskalnej oraz zrównoważonego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. W programie konwergencji przedstawiono średnioterminową ścieżkę fiskalną do 2026 r. W programie przewidziano, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych zmieni się w nadwyżkę w wysokości 0,2 % PKB w 2025 r. i 1,4 % w 2026 r. Planuje się zatem, że saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych osiągnie odpowiednią określoną w Traktacie wartość referencyjną w okresie objętym programem. W programie przewidziano, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB spadnie z 31,0 % na koniec 2024 r. do 27,7 % na koniec 2026 r.

(27) Wysokie zadłużenie sektora prywatnego oraz, pomimo pewnych niedawnych korekt, nadal zawyżone ceny nieruchomości stanowią zakłócenia równowagi makroekonomicznej, które nadal są zagrożone niekontrolowaną korektą. Osoby wchodzące na rynek mieszkaniowy wciąż rzadko stać jest na zakup mieszkania, natomiast rynek najmu oferuje niewiele alternatyw i nadal wymaga reform, tak by ograniczyć listy oczekujących i promować budowę lokali mieszkalnych na wynajem. Szwecja podjęła ograniczone działania polityczne w celu przeciwdziałania zakłóceniom równowagi, koncentrując się na polityce makroostrożnościowej i środkach w zakresie podaży mających na celu złagodzenie procedur wydawania pozwoleń na budowę i dotowanie budowy mieszkań na wynajem.

(28) Ogólne obciążenie podatkowe nieruchomości pozostaje stosunkowo niskie ze względu na korzystne ulgi podatkowe od płatności odsetek z tytułu kredytów hipotecznych oraz niskie pobierane okresowo podatki od nieruchomości. Wpływ zmian w polityce na

[22] Planuje się utrzymanie obniżki podatku energetycznego od oleju napędowego i benzyny w latach 2023–2025.

spłatę kredytów hipotecznych po opodatkowaniu jest trudny do oszacowania ze względu na brak danych dotyczących aktywów i zobowiązań indywidualnych gospodarstw domowych. Dostępność takich danych mogłaby prowadzić do przyrostu wydajności w kształtowaniu polityki, w ramach której można by zmniejszyć bariery wejścia na rynek mieszkaniowy i bardziej równomiernie rozłożyć obciążenia związane z mieszkalnictwem wśród ludności. Na rynku wynajmu regulowane czynsze niższe od rynkowych przynoszą korzyści ograniczonej grupie gospodarstw domowych. Nie ma powiązania między regulowaną wysokością czynszu a potrzebami lub dochodem gospodarstwa domowego. W związku z tym istnieją długie listy oczekujących, w szczególności w odniesieniu do bardziej poszukiwanych mieszkań na wynajem, a współczynnik pustostanów w przypadku mieszkań jest bardzo niski z perspektywy międzynarodowej. Czynsze, które odzwierciedlałyby ceny rynkowe, w połączeniu z dopłatami do czynszu uzależnionymi od dochodu i majątku netto, przyniosłyby przyrost wydajności.

(29) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. b) i kryterium 2.2 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 plan odbudowy i zwiększania odporności zawiera obszerny zestaw wzajemnie wzmacniających się reform i inwestycji, które mają zostać wdrożone do 2026 r. Chociaż szwedzki plan odbudowy i zwiększania odporności przyjęto dopiero w 2022 r., jego realizacja postępuje. Pomimo początkowo wolnego tempa wdrażanie przebiega zasadniczo zgodnie z planem i na tym etapie ryzyko braku absorpcji wydaje się ograniczone, biorąc pod uwagę stosunkowo niewielką alokację finansową w ramach planu odbudowy i zwiększania odporności. Porozumienie operacyjne między Komisją a Szwecją zostało zawarte w maju 2023 r. Oczekuje się, że Szwecja złoży swój pierwszy wniosek o płatność łączący dwie transze w drugiej połowie 2023 r. Trwają prace nad rozdziałem dotyczącym REPowerEU i addendum, koniecznym ze względu na niewielkie zmniejszenie bezzwrotnego wsparcia. Szybkie włączenie nowego rozdziału dotyczącego REPowerEU do planu odbudowy i zwiększania odporności umożliwi finansowanie dodatkowych reform i inwestycji wspierających cele strategiczne Szwecji w dziedzinie energii i zielonej transformacji. Systematyczne i skuteczne angażowanie władz lokalnych i regionalnych, partnerów społecznych i innych odpowiednich zainteresowanych stron pozostaje ważne dla pomyślnej realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności, a także innych polityk gospodarczych i polityk zatrudnienia wykraczających poza zakres tego planu, ponieważ służy zapewnieniu szerokiego poczucia odpowiedzialności za cały program polityczny.

(30) W 2022 r. Komisja zatwierdziła wszystkie dokumenty programowe dotyczące polityki spójności Szwecji. Szybkie wdrożenie programów polityki spójności w sposób komplementarny i synergiczny w stosunku do planu odbudowy i zwiększania odporności, w tym rozdziału dotyczącego REPowerEU, ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia zielonej i cyfrowej transformacji, zwiększenia odporności gospodarczej i społecznej oraz osiągnięcia zrównoważonego rozwoju terytorialnego w Szwecji.

(31) Oprócz wyzwań gospodarczych i społecznych uwzględnionych w planie odbudowy i zwiększania odporności Szwecja mierzy się z szeregiem dodatkowych wyzwań związanych z (i) nierównością możliwości kształcenia dla uczniów ze środowisk defaworyzowanych społeczno-ekonomicznie i migracyjnych; (ii) potrzebą lepszej integracji zawodowej osób należących do grup społecznych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji; oraz (iii) potrzebą zmniejszenia zależności od paliw kopalnych.

(32) Chociaż Szwecja zasadniczo osiąga dobre wyniki kształcenia, nadal utrzymują się nierówności w szwedzkim systemie edukacji. Uczniowie wywodzący się ze środowisk defaworyzowanych pod względem społeczno-ekonomicznym i ze środowisk migracyjnych mają ograniczone możliwości edukacyjne, w tym w zakresie rozwijania umiejętności potrzebnych do znalezienia zatrudnienia. Nierówności edukacyjne pogłębiają się i są często związane z brakiem możliwości swobodnego wyboru szkoły przez uczniów ze środowisk migracyjnych. Różnice w praktykach w zakresie wystawiania ocen w poszczególnych szkołach mogą jeszcze bardziej osłabić wyniki kształcenia. Niedobór wykwalifikowanych nauczycieli pozostaje problemem i jest najbardziej naglący w przypadku nauczycieli zaspokajających specjalne potrzeby edukacyjne, nauczycieli przedmiotów w szkołach obowiązkowych i nauczycieli zawodu w szkołach średnich. Istnieje pole do poprawy struktury systemu edukacji i zarządzania nim, w tym procesu rekrutacji i wystawiania ocen, a także rozwoju kariery zawodowej nauczycieli.

(33) Szwecja nadal boryka się z wyzwaniami związanymi z integracją na rynku pracy osób ze środowisk defaworyzowanych i ze środowisk migracyjnych, a także z ograniczeniem utrzymujących się niedoborów kwalifikacji. Poziom wykształcenia osób urodzonych poza UE zmniejszył się w ostatnich latach, co jeszcze bardziej zwiększa różnice między osobami urodzonymi w UE a urodzonymi poza UE. Odsetek osób zbyt wcześnie porzucających naukę rośnie, zwłaszcza wśród uczniów urodzonych poza UE. Zwiększenie uczestnictwa w działaniach edukacyjnych jest konieczne, aby pomóc osobom z grup defaworyzowanych w rozwijaniu umiejętności istotnych dla rynku pracy i zwiększyć ich szanse na znalezienie pracy.

(34) Szwecja musi dołożyć większych starań, aby osiągnąć swój krajowy cel w zakresie neutralności pod względem emisji dwutlenku węgla do 2045 r. Chociaż Szwecja nadal należy do państw członkowskich o najwyższym udziale odnawialnych źródeł energii w zużyciu energii końcowej, przepustowość sieci elektroenergetycznej i ograniczenia przesyłowe mogą w przyszłości ograniczać dalsze wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii. W 2022 r. ograniczenia te przyczyniły się do wzrostu cen energii dla przemysłu i gospodarstw domowych oraz ograniczyły rozwój działalności gospodarczej w regionach oddalonych od centrum kraju. Zwiększenie przepustowości sieci elektroenergetycznej ma kluczowe znaczenie, biorąc pod uwagę fakt, że oczekuje się podwojenia zużycia końcowej energii elektrycznej w Szwecji do 300 TWh do 2045 r. ze względu na zwiększone potrzeby przemysłu i transportu w zakresie elektryfikacji. Budowa i wzmocnienie sieci elektroenergetycznej opóźnia się jednak ze względu na długotrwałe procesy wydawania pozwoleń. Ponadto Szwecja ma jedne z najdłuższych procedur administracyjnych w UE dotyczących wdrażania odnawialnych źródeł energii, w szczególności lądowych projektów dotyczących energii wiatrowej. Rząd rozpoczął analizę możliwości uproszczenia ocen przed wydaniem pozwoleń środowiskowych w ramach szwedzkiego kodeksu ochrony środowiska. Jednocześnie brakuje konkretnych działań w ramach polityki, które mogłyby przyspieszyć procedury administracyjne dotyczące rozbudowy sieci elektroenergetycznej i wykorzystania odnawialnych źródeł energii, poprzez ograniczenie liczby organów zaangażowanych w te czynności oraz przez równoległe ich prowadzenie. Do obniżenia emisji dwutlenku węgla i kosztów energii dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw niezbędne jest też ograniczenie zużycia energii przez poprawę efektywności energetycznej. Jeżeli chodzi o efektywność energetyczną, istnieje ryzyko, że Szwecja nie osiągnie swojego krajowego celu zakładającego o 50 % efektywniejsze wykorzystanie energii w 2030 r. (w porównaniu z 2005 r.), jeżeli utrzyma się tendencja zużycia energii obserwowana w latach 2005–

2020. Zużycie energii pierwotnej w 2021 r. wyniosło 43,8 Mtoe, co oznacza, że Szwecja pozostaje jednym z państw członkowskich o najwyższym zużyciu energii na mieszkańca. Zużycie gazu ziemnego w Szwecji w okresie od sierpnia 2022 r. do marca 2023 r. spadło o 37 % w porównaniu ze średnim zużyciem gazu w tym samym okresie w ciągu poprzednich 5 lat, co przewyższa cel, jakim była redukcja o 15 %. Szwecja mogłaby kontynuować wysiłki na rzecz tymczasowego zmniejszenia zapotrzebowania na gaz do dnia 31 marca 2024 r.[23]

(35) Niedobory siły roboczej i kwalifikacji w sektorach i zawodach kluczowych dla zielonej transformacji, w tym w dziedzinie wytwarzania, wdrażania i serwisowania technologii neutralnych emisyjnie, powodują wąskie gardła w procesie przejścia na gospodarkę neutralną dla klimatu. Wysokiej jakości systemy kształcenia i szkolenia, które reagują na zmieniające się potrzeby rynku pracy, oraz ukierunkowane środki w zakresie podnoszenia i zmiany kwalifikacji mają zasadnicze znaczenie dla ograniczenia niedoborów kwalifikacji oraz promowania włączenia i realokacji siły roboczej. W celu uwolnienia niewykorzystanej podaży pracy środki te należy udostępnić zwłaszcza osobom najmocniej odczuwającym skutki zielonej transformacji oraz w sektorach i regionach najbardziej dotkniętych tą transformacją. W ostatnich latach w Szwecji wzrosły niedobory siły roboczej, a w 2022 r. zgłoszono je w odniesieniu do 16 zawodów, które wymagają szczególnych umiejętności lub wiedzy do realizacji celów transformacji ekologicznej.

(36) W świetle dokonanej przez Komisję oceny Rada przeanalizowała program konwergencji na 2023 r., a jej opinia[24] znajduje odzwierciedlenie w zaleceniu 1 poniżej.

(37) W świetle dokonanej przez Komisję szczegółowej oceny sytuacji i tej ewaluacji Rada przeanalizowała krajowy program reform na 2023 r. i program konwergencji na 2023 r. Zalecenia Rady na mocy art. 6 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 znajdują odzwierciedlenie w zaleceniu 1 poniżej. Polityki, o których mowa w zaleceniu 1, pomagają zaradzić podatnościom na zagrożenia związanym z wysokim zadłużeniem sektora prywatnego i wysokimi cenami nieruchomości mieszkalnych,

NINIEJSZYM ZALECA Szwecji podjęcie w latach 2023 i 2024 działań mających na celu:

1. Wycofanie obowiązujących środków wsparcia w dziedzinie energii do końca 2023 r. Gdyby ponowne podwyżki cen energii wymagały wdrożenia środków wsparcia, zapewnienie, by były one ukierunkowane na ochronę gospodarstw domowych i przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji, były możliwe do udźwignięcia przez budżet i zapewniały zachęty do oszczędzania energii.

   Utrzymanie inwestycji publicznych finansowanych ze środków krajowych i zapewnienie skutecznej absorpcji dotacji w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności i innych funduszy UE, w szczególności w celu wspierania zielonej i cyfrowej transformacji, przy jednoczesnym utrzymaniu stabilnej sytuacji fiskalnej w 2024 r.

   W okresie po 2024 r. kontynuowanie inwestycji i reform prowadzących do wyższego zrównoważonego wzrostu gospodarczego i utrzymanie ostrożnej średniookresowej sytuacji fiskalnej.

[23] Rozporządzenie Rady (UE) 2022/1369 i rozporządzenie Rady (UE) 2023/706.

[24] Na podstawie art. 5 ust. 2 i art. 9 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1466/97.

Ograniczenie ryzyka związanego z wysokim zadłużeniem gospodarstw domowych i zakłóceniami równowagi na rynku nieruchomości mieszkalnych przez ograniczenie możliwości odliczenia od podatku odsetek od kredytu hipotecznego lub przez zwiększenie pobieranych okresowo podatków od nieruchomości, przy równoczesnym ustanowieniu odpowiednich narzędzi służących lepszej ocenie i określaniu kierunków polityki. Pobudzanie inwestycji w budownictwo mieszkaniowe, aby załagodzić najpilniejsze niedobory mieszkań, w szczególności przez wyeliminowanie strukturalnych barier dla budownictwa oraz zapewnienie gruntów pod zabudowę. Poprawę efektywności rynku nieruchomości mieszkaniowych, m.in. przez wprowadzenie reform rynku wynajmu.

2. Utrzymanie stałego tempa wdrażania planu odbudowy i zwiększania odporności oraz szybkie sfinalizowanie rozdziału dotyczącego REPowerEU, aby szybko rozpocząć jego wdrażanie. Szybkie wdrożenie programów polityki spójności w sposób ściśle komplementarny i synergiczny w stosunku do planu odbudowy i zwiększania odporności.

3. Poprawę wyników kształcenia uczniów ze środowisk defaworyzowanych pod względem społeczno-ekonomicznym i ze środowisk migracyjnych poprzez zapewnienie równych szans dostępu do systemu szkolnego i rozwiązanie problemu niedoboru wykwalifikowanych nauczycieli. Rozwijanie umiejętności grup w niekorzystnej sytuacji, szczególnie osób ze środowisk migracyjnych, przez dostosowanie zasobów i metod do ich potrzeb, aby pomóc im w integracji na rynku pracy.

4. Zmniejszenie zależności od paliw kopalnych poprzez przyspieszenie wdrażania odnawialnych źródeł energii, w tym poprzez rozbudowę i modernizację sieci przesyłu energii, wprowadzenie reform mających na celu uproszczenie i przyspieszenie procedur administracyjnych i procedur wydawania zezwoleń, poprawę efektywności energetycznej i wzmożenie wysiłków w ramach polityki mających na celu zapewnienie i nabywanie umiejętności potrzebnych do zielonej transformacji.

Sporządzono w Brukseli dnia […] r.

W imieniu Rady
Przewodniczący